

ДОКЛАД

НА МЕЖДУВЕДОМСТВЕНАТА КОМИСИЯ ЗА
ЕКСПОРТЕН КОНТРОЛ И
НЕРАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ОРЪЖИЯТА ЗА
МАСОВО УНИЩОЖЕНИЕ КЪМ МИНИСТЪРА НА
ИКОНОМИКАТА ЗА 2016 г.

за изпълнението на Закона за експортния контрол на продукти,
свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба

СОФИЯ | ЮНИ 2017

СЪДЪРЖАНИЕ

<i>Въведение</i>	4
<i>Национално законодателство в областта на експортния контрол</i>	5
<i>Контролни органи</i>	6
<i>Продукти, свързани с отбраната</i>	9
I. <i>Сътрудничество в рамките на ЕС</i>	9
II. <i>Международни организации, договори и конвенции в областта на експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, по линия на които Р България има задължение да предоставя данни и информация</i>	14
III. <i>Данни за износ, внос, трансфер, транзит, превоз на продукти, свързани с отбраната, брокерски сделки с тях и участие в изложения</i>	17
<i>Изделия и технологии с двойна употреба</i>	19
I. <i>Стратегия на Европейския съюз срещу разпространението на оръжия за масово унищожение и прилагане на експортен контрол</i>	20
II. <i>Законодателство на Европейския съюз в областта на експортния контрол на изделия и технологии с двойна употреба</i>	25
III. <i>Сътрудничество в областта на експортния контрол на изделия и технологии с двойна употреба</i>	27
IV. <i>Данни за износ, трансфер, внос, транзит на изделия и технологии с двойна употреба и брокерски сделки с тях</i>	29
<i>Приложения</i>	
<i>Приложение 1 - Категории на Списъка на продуктите, свързани с отбраната</i>	31
<i>Приложение 2 - Обобщени данни за издадените разрешения и удостоверения, и за осъществения износ и трансфер на продукти, свързани с отбраната, от територията на Р България</i>	32
<i>Приложение 3 - Обобщени данни за издадените разрешения и удостоверения, и за осъществения внос и трансфер на продукти, свързани с отбраната, за територията на Р България</i>	41
<i>Приложение 4 - Категории на Списъка на изделията и технологии с двойна употреба</i>	48
<i>Приложение 5 - Обобщени данни за издадените разрешения и за осъществения износ и трансфер на изделия и технологии с двойна употреба от територията на Р България</i>	49
<i>Приложение 6 - Обобщени данни за издадените удостоверения за внос и за осъществения внос на изделия и технологии с двойна употреба</i>	50

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АГ	Австралийска група
ВД	Васенаарска договореност
ГРСИ	Генерално разрешение на Съюза за износ
ГЯД	Група на ядрените доставчици
ДНЯО	Договор за неразпространение на ядрените оръжия
ДТО	Договор за търговия с оръжия
ДЧ	Държави-членки
ЕК	Европейска комисия
ЕП	Европейски парламент
ЕС	Европейски съюз
ЕСВД	Европейска служба за външна дейност
ЗЕКПСОИТДУ	Закон за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба
ИТДУ	Изделия и технологии с двойна употреба
ККБ	Конвенция по касетъчните боеприпаси
КЗБО	Конвенцията за забрана на разработването, производството и натрупването на запаси от бактериологични (биологични) и токсични оръжия и за тяхното унищожаване
КЗХО	Конвенцията за забрана на разработването, производството, натрупването и употребата на химическото оръжие, както и за неговото унищожение
КБ	Касетъчни боеприпаси
КППМ	Конвенция за забрана на използването, съхранението,

производството и трансфера на противопехотни мини и за тяхното унищожаване

МААЕ	Международна агенция за атомна енергия
МОЛВ	Малки оръжия и леки въоръжения
ОВППС	Обща външна политика и политика за сигурност
ОДПЗЯО	Организация на Договора за пълна забрана на ядрените опити
ОЗХО	Организация за забрана на химическите оръжия
ОМУ	Оръжия за масово унищожение
ОССЕ	Организация за сигурност и сътрудничество в Европа
ППЗЕКПСОИТДУ	Правилник за прилагане на закона за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба
ПСО	Продукти, свързани с отбраната
РКРТ	Режим за контрол на ракетните технологии
СС НА ООН	Съвет за сигурност на Организацията на обединените нации

ВЪВЕДЕНИЕ

Междуведомствената комисия за експортен контрол и неразпространение на оръжията за масово унищожение към министъра на икономиката (Междуведомствената комисия) представя настоящия доклад в изпълнение на чл. 70 от ЗЕКПСОИТДУ.

Докладът съдържа информация за дейността на Междуведомствената комисия за периода от 1 януари до 31 декември 2016 г. Целта на доклада е да представи подробна информация, свързана с отговорната и последователна политика на Р България в областта на експортния контрол на ПСО и на ИТДУ, която страната ни провежда в съответствие с поетите ангажименти по линия на многостранните режими и договорености в областта на експортния контрол, отчитайки наложените международни санкции по линия на СС на ООН, ЕС и ОССЕ.

Прилагането на принципите на експортния контрол е обвързано със защитата на националната сигурност, икономическите и външнополитическите интереси на страната ни. Контролът, както в рамките на международните организации и режими, така и на национално ниво, обхваща определени категории конвенционални въоръжения, свързаното с тях оборудване и средствата за тяхното производство, а също така и широка гама ИТДУ, които могат да бъдат използвани както за граждански цели, така и за производство на конвенционални оръжия и разработването и разпространението на ОМУ.

НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО В ОБЛАСТТА НА ЕКСПОРТНИЯ КОНТРОЛ

Националната система за експортен контрол се основава на съвкупност от нормативни актове, с които се определят реда, правилата, отговорностите на лицата, извършващи дейности с ПСО и с ИТДУ, и функциите на съответните контролни органи:

⊙ **Закон за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба** (Обн., ДВ, бр. 26 от 29.03.2011 г., в сила от 30.06.2012 г., изм. и доп., бр. 56 от 24.07.2012 г., в сила от 24.07.2012 г., бр. 93 от 27.11.2012 г., бр. 9 от 31.01.2014 г., в сила от 31.01.2014 г., изм., бр. 14 от 20.02.2015 г.);

⊙ **Правилник за прилагане на закона за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба** (Обн., ДВ, бр. 57 от 26.07.2011 г., в сила от 30.06.2012 г., изм. и доп., бр. 68 от 04.09.2012 г., бр. 96 от 05.11.2013 г., изм., бр. 40 от 2.06.2015 г.);

⊙ **Заповед № РД-16-167/10.03.2015 г. на министъра на икономиката за утвърждаване на образци на документи, съгласно приложения от № 1 до № 53, съгласно ЗЕКПСОИТДУ;**

⊙ **Постановление на Министерския съвет № 144 от 16 юни 2016 г.** (Обн., ДВ, бр. 48 от 24.06.2016 г., в сила от 24.06.2016 г.) за приемане на **Списък на продуктите, свързани с отбраната, и на Списък на изделията и технологиите с двойна употреба, които подлежат на контрол при внос**, съгласно приложения № 1 и 2;

⊙ **Постановление № 272 на МС от 30.10.2012 г.** за изменение и допълнение на **Постановление № 91 на МС от 9.04.2001 г.** за утвърждаване на **Списък на държавите и организациите, спрямо които Р България прилага забрана или ограничения върху продажбата и доставките на въоръжение и свързаното с него оборудване, в съответствие с резолюции на Съвета за сигурност на ООН и решения на Европейския съюз и на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа** (Обн., ДВ, бр. 37 ОТ 2001 г.; изм. и доп., бр. 70 ОТ 2002 г., бр. 22 и 61 от 2003 г., бр. 9, 61 и 110 от 2004 г., бр. 24, 74, 78, 85, 94 и 96 от 2005 г. бр. 22, 32, 33 и 92 от 2006 г., бр. 7, 32, 34, 41, 46 и 61 от 2007 г., бр. 9 и 43 от 2008 г., бр. 92 от 2009 г., бр. 24 и 73 от 2010 г. и бр. 49 от 2012 г.);

⊙ Закон за забрана на химическото оръжие и за контрол на токсичните химически вещества и техните прекурсори (Обн., ДВ, бр. 8 от 28.01.2000 г., изм., бр. 75 от 2.08.2002 г., в сила от 3.09.2002 г., бр. 11 от 2.02.2007 г., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г., бр. 26 от 29.03.2011 г., в сила от 30.06.2012 г., бр. 14 от 20.02.2015 г.);

⊙ Наредба № 16-437 от 04.05.2007 г. за условията и реда за извършване на дейности с токсичните химически вещества и техните прекурсори (Обн. бр. 40 от 2007 г., изм. бр.18 от 22.02.2013 г., бр. 39 от 29.05.2015, в сила от 29.05.2015 г.);

⊙ Закон за изпълнение на Регламент на Съвета (ЕО) № 1236/2005 относно търговията с някои стоки, които биха могли да бъдат използвани с цел прилагане на смъртно наказание, изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унищително отнасяне или наказание (Обн., ДВ, бр. 23 от 29.02.2008 г., изм. бр. 14 от 20.02.2015 г.);

⊙ Закон за изпълнение на Конвенцията по касетъчните боеприпаси и Конвенцията за забраната на използването, складирането, производството и трансфера на противопехотни мини и за тяхното унищожаване (Обн., ДВ, бр. 95 от 8.12.2015 г.);

⊙ Решение на Министерския съвет № 225 от 9 април 2015 г. относно забрана за транспортиране с цел внос на всички видове боеприпаси за огнестрелни оръжия и транспортиране на боеприпаси за огнестрелни оръжия на територията на Република България от територията на друга държава членка с цел утилизация и/или унищожаване.

КОНТРОЛНИ ОРГАНИ

Контролът по спазването на режима за дейностите с ПСО и ИТДУ, се осъществява от Междуведомствения съвет по отбранителна индустрия и сигурност на доставките към Министерския съвет, Междуведомствената комисия, министъра на икономиката, министъра на вътрешните работи, председателя на Държавна агенция „Национална сигурност“ и директора на Агенция “Митници” на Министерството на финансите или от оправомощени от тях длъжностни лица, съгласно чл. 67, ал. 1 от ЗЕКПСОИТДУ.

МЕЖДУВЕДОМСТВЕН СЪВЕТ

www.micmrc.government.bg

Междуведомственият съвет по отбранителна индустрия и сигурност на доставките (Междуведомствения съвет) към Министерският съвет (създаден с ПМС № 120 от 25.06.2012 г.) е консултативен орган за разработване на принципите и за осъществяване на координацията при провеждането на държавната политика в областта на отбранителната индустрия, на експортния контрол на ПСО, на отбранително-мобилизационната подготовка на страната и на международното отбранително-икономическо и научно-техническо сътрудничество във връзка с отбраната и сигурността на страната.

Съпредседатели на Междуведомствения съвет са министърът на икономиката и министърът на отбраната. В Междуведомствения съвет са включени представители на Министерство на икономиката, Министерство на отбраната, Министерство на вътрешните работи, Министерство на външните работи, Министерство на финансите, Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на земеделието и храните, Министерство на здравеопазването, Държавна агенция „Разузнаване“, Държавна агенция „Национална сигурност“, Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“.

В изпълнение на ЗЕКПСОИТДУ, Междуведомственият съвет издава лицензи за износ, внос и транспортиране на ПСО, сертификати за получател на ПСО, както и удостоверения за регистрация за трансфер и за регистрация за брокерска дейност с ПСО.

МЕЖДУВЕДОМСТВЕНА КОМИСИЯ

www.exportcontrol.bg

Междуведомствената комисия е национален орган в областта на експортния контрол на продукти свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна

употреба. Съставът и редът на дейността ѝ са определени в глава четвърта на ППЗЕКПСОИТДУ. Председател на Междуведомствената комисия е министърът на икономиката, членове са представители на МВР, МВнР, МИ, МО и ДАНС.

Междуведомствената комисия:

- ⊙ разглежда заявления за издаване на индивидуални и глобални разрешения за износ, внос и трансфер от територията на Р България, транзит, превоз, участие в изложение на ПСО и брокерска сделка с тях;

- ⊙ разглежда заявления за издаване на индивидуални и глобални разрешения за износ и трансфер от територията на Р България, транзит и брокерска дейност с ИТДУ;

- ⊙ публикува национални генерални разрешения за трансфер на ПСО и за износ и трансфер на ИТДУ;

- ⊙ приема декларациите за осъществяване на трансфер по национални генерални разрешения за трансфер на ПСО;

- ⊙ приема декларациите за осъществяване на износ по ГРСИ на ИТДУ.

Междуведомствената комисия е и Национален орган на Р България по прилагането на КЗХО. Основните ѝ функции са свързани с предоставяне на годишните декларации на страната ни за изминали и планирани дейности с токсични химически вещества и техните прекурсори, посочени в приложенията на КЗХО, както и данни за други органични химически производства. Националният орган разглежда заявления и издава удостоверения за посочените дейности с токсични химически вещества и техните прекурсори, осигурява безпрепятствено провеждане на инспекции на територията на страната на декларираните производствени предприятия, приема декларациите за трансфер на посочените вещества и др.

МИНИСТЪР НА ИКОНОМИКАТА

www.mi.government.bg

Министърът на икономиката или оправомощени от него длъжностни лица:

⊙ регистрира физически и юридически лица за извършване на износ и трансфер на ИТДУ и брокерска дейност с тях;

⊙ регистрира вноса на ИТДУ, включени в Приложение 2 на Постановление на Министерския съвет № 144 от 16 юни 2016 г. за приемане на Списък на ИТДУ, които подлежат на контрол при внос;

⊙ регистрира трансфера на ПСО за територията на Р България за лицата по чл. 5, т. 1 от ЗЕКПСОИТДУ (физически и юридически лица, регистрирани по реда на Търговския закон), както и износа, вноса и трансфера на ПСО от територията на Р България на лицата по чл. 5, т. 2 от ЗЕКПСОИТДУ (структури на централната администрация на изпълнителната власт, ръководени от министри, ДАНС, Държавна агенция „Разузнаване“ и Националната служба за охрана);

⊙ съгласно чл. 2, ал. 1 от Закона за изпълнение на Регламент 1236/2005 издава разрешения за износ и внос на стоките, посочени в Приложение II, разрешение за оказване на техническа помощ, свързана с тези стоки, и разрешение за износ на стоките, посочени в Приложение III на посочения регламент.

ПРОДУКТИ, СВЪРЗАНИ С ОТБРАНАТА

СЪТРУДНИЧЕСТВО В РАМКИТЕ НА ЕС

ОБЩА ВЪНШНА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА НА СИГУРНОСТ (ОВППС)

Целите на ОВППС се постигат чрез следване на обща стратегия за съвместни действия. ЕС определя, провежда и прилага обща външна политика и политика на сигурност, която се основава на развитието на взаимната политическа солидарност между ДЧ, на определянето на въпросите от общ интерес, запазване на общите ценности, фундаментални интереси и независимостта на ЕС, укрепване на сигурността на ЕС и ДЧ с всички средства, запазването на мира и укрепването на международната сигурност, засилване на международното сътрудничество, развитие и консолидиране

на демокрацията и силата на закона с респект към правата на човека и основните свободи. На основание чл. 346 от Договора за функциониране на ЕС, всяка страна има право да предприема мерките, които счете за необходими за запазване на своите интереси в областта на сигурността, в т.ч. и свързаните с търговията с оръжия, боеприпаси и военни материали. В съответствие с тази разпоредба ДЧ прилагат национални политики по отношение на износа и вноса на военни изделия.

ОБЩА ПОЗИЦИЯ 2008/944/ОВППС НА СЪВЕТА ОТ 8 ДЕКЕМВРИ 2008 ГОДИНА, ОПРЕДЕЛЯЩА ОБЩИ ПРАВИЛА ЗА РЕЖИМ НА КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗНОСА НА ВОЕННИ ТЕХНОЛОГИИ И ОБОРУДВАНЕ

Общата Позиция 2008/944/ОВППС определя осем основни критерии, които трябва да се отчитат при разглеждане на заявленията за износ на ПСО. В случаите, когато износът на въоръжение не отговаря на един и/или повече от критериите, държавата-износител може да откаже издаването на разрешение за осъществяване на износа. Осемте критерии са свързани със:

- (1) зачитане на международните ангажименти на ДЧ и наложени санкции от СС на ООН, ЕС и ОССЕ;
- (2) зачитане на правата на човека в държавата-краен получател;
- (3) вътрешната обстановка в държавата-краен получател - съществуването на напрежение или въоръжени конфликти;
- (4) запазване на регионалния мир, сигурност и стабилност и недопускане на прекомерно струпване на оръжия в райони с потенциални или съществуващи конфликти;
- (5) опазване на националната сигурност на ДЧ и на техните територии;
- (6) поведението на държавата-вносител в международната общност, включително по отношение на подкрепата за международния тероризъм и поддържащите го държавни режими;
- (7) наличието на риск от пренасочване или реекспорт при нежелателни условия;
- (8) съвместимостта на оръжията или оборудването с техническия и икономическия капацитет на държавата-получател.

Всяка ДЧ е поела ангажимент в случаите на разглеждане на заявление за износ на оръжия да отчита издадените от други ДЧ откази за идентични сделки. В Обща Позиция 2008/944/ОВППС са разписани редът и правилата за провеждане на консултации с цел уточняване на идентичността на сделката и актуалността на приложените критерии, както и обмен на информация за откази.

ОБЩ СПИСЪК НА ОРЪЖИЯТА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Общият списък на оръжията на ЕС дефинира обхвата на ПСО, подлежащи на контрол: бойни огнестрелни оръжия и боеприпасите за тях, бомби, торпеда, реактивни снаряди, ракети, средствата за управление на огъня, военните сухопътни транспортни средства, химически или биологични токсични вещества и средства за защита от тях, радиоактивни и взривни материали с военно предназначение, ракетни горива, пиротехнически и други вещества, военни плавателни съдове и летателни апарати, специализирано военно електронно оборудване, кинетични високоскоростни оръжейни системи, бронирани или защитни технически средства, симулатори за бойно обучение, апаратури за визуализация или радиоелектронно противодействие, заготовки и отливки, които се използват в контролирани продукти, водолазна апаратура, технически бази-данни и други технически средства с военно предназначение, средства за производство на оръжия, оръжейни системи с насочена енергия, средства за защита, криогенни и свръхпроводими технически средства, софтуер със специално предназначение, военни технологии, както и техническата помощ, свързана с поддръжка, ремонт, модифициране и модернизация. В националното законодателство Общият списък на оръжията на ЕС е приет с ПМС № 144 от 16.06.2016 г.

Р България ежегодно предоставя на Съвета на ЕС данни за осъществения през предходната година износ на ПСО на основание чл. 8, ал. 2 от Обща позиция 2008/944/ОВППС на Съвета.

Секретариатът на Съвета на ЕС изготвя ежегоден консолидиран доклад въз основа на предоставените от ДЧ национални данни, който се предоставя на ЕП и се публикува в Официалния вестник на ЕС. Седемнадесетият годишния доклад на ЕС за износа на конвенционални оръжия е публикуван в ОВ на ЕС на 4 май 2015 г. Докладът интегрира подробни данни за износа на конвенционални оръжия от ДЧ за календарната 2014 г. (по категории въоръжения, стойности на издадени разрешения и

реализиран износ) и предоставя информация относно дейностите на Работната група по износа на конвенционални оръжия (COARM) към ЕСВД през 2014 и 2015 г.

По време на регулярните заседания на Работната група по износа на конвенционални оръжия, в които вземат участие представители на компетентните държавни органи на ДЧ, се обсъждат актуални въпроси, свързани с политиките на експортен контрол на ДЧ, обменя се информация по отношение на прилаганите национални политики в областта на експортния контрол спрямо определени държави и региони и издадени откази за износ на ПСО, както и се провеждат дискусии относно съдържанието на проекти на документи по линия на Съвета на ЕС. Част от работата на групата е и осъществяване на политически диалог с трети страни в подкрепа на ДТО.

Обсъждат се и настоящите и бъдещите дейности на ДЧ в изпълнение на Решение на Съвета 2012/711/ОВППС в процеса на подпомагане и насърчаване контрола на износ на ПСО и спазването на принципите и критериите на Обща позиция 2008/944/ОВППС в трети страни.

ДИРЕКТИВА 2009/43/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА ОТ 6 МАЙ 2009 ГОДИНА ЗА ОПРОСТЯВАНЕ НА РЕДА И УСЛОВИЯТА ЗА ТРАНСФЕР НА ПРОДУКТИ, СВЪРЗАНИ С ОТБРАНАТА, ВЪТРЕ В ОБЩНОСТТА

Транспонирането на Директива 2009/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 година за опростяване на реда и условията за трансфер на продукти, свързани с отбраната, вътре в Общността в националните законодателства на ДЧ доведе до отстраняване на съществуващите в Общността несъответствия в правилата и процедурите по отношение на вътрешнообщностните трансфери на ПСО.

Ежегодно към ЕК се провежда заседание на Комитета, създаден по силата на Директивата. Акцентите през 2016 г. бяха поставени върху развитието на функционалността на Регистъра на предприятията, притежаващи сертификати за продукти, свързани с отбраната (The Register of the Certified Defence-related Enterprises - CERTIDER), съдържащ информация за сертифицираните получатели на ПСО, обхвата и формата на националните генерални разрешения за трансфер на ПСО, осъвременяване на данните за националните точки за контакт и възможност за хармонизиране на националните мерки в тази област. Подробна информация може да бъде намерена на <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/certider/>.

По отношение на контрола върху конвенционалните оръжия, outreach - дейностите на ЕС са започнали през 2008 г. и първата фаза е била фокусирана върху работата с разположените в близост държави от Югоизточна Европа, Северна Африка, Средиземноморието, Източна Европа и кавказките партньори на Европейската политика за съседство. Основна цел при информационния обмен свързан с контрол на износа на оръжие е насърчаването на принципите и прилагането на критериите на Общата Позиция на ЕС 2008/944/ОВППС, регулираща износа на оръжия и свързаните с него мерки за прозрачност. През 2013 г. ЕС разширява портфолиото си с приемането на специална програма за подпомагане изпълнението на ДТО, съгласно Решение 2013/768/ОВППС на Съвета. Тази програма помага на редица трети страни (по тяхно искане) за засилване на ефективността на техните контролни системи в съответствие с изискванията на ДТО. Предприети са последователни усилия за да се достигне до страни, които все още не са страни по ДТО.

Дейностите на ЕС са значително разширени с приемането на Съвместно действие 2008/230/ОВППС, чрез финансиране на семинари, обединяващи експерти в областта на контрола на износа на оръжие от държавите-членки на ЕС и трети заинтересовани страни. Целите на мероприятията са свързани с помощ при изготвянето и прилагането на законодателството, за да се гарантира ефективен контрол на износа на оръжие.

С оглед на успешното партньорство, иницирано от Съвместно действие 2008/230/ОВППС на Съвета, ЕС финансира следващите фази на дейности за популяризиране своите програми чрез Решения 2009/1012/ОВППС на Съвета от 22 декември 2009 г., 2012/711/ОВППС на Съвета от 19 ноември 2012 г. с последно изменение Решение 2015/2309/ОВППС от 10 декември 2015 г. Тези решения предвиждат допълнителни, по-модерни и предизвикващи по-голямо търсене информационни дейности с партньорските страни.

Съгласно Решение 2015/2309/ОВППС на Съвета, страните партньори ще могат да заявяват помощ и съдействие, свързано с класифициране на изделия и прилагането на контролните списъци.

МЕЖДУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ, ДОГОВОРИ И КОНВЕНЦИИ В ОБЛАСТТА НА ЕКСПОРТНИЯ КОНТРОЛ НА ПСО, ПО ЛИНИЯ НА КОИТО Р БЪЛГАРИЯ ИМА ЗАДЪЛЖЕНИЯ ДА ПРЕДОСТАВЯ ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ

Прозрачността и обменът на информация са сред основните принципи, приети от международната общност в областта на експортния контрол. Прозрачността спомага за общото разбиране на целите на експортния контрол, включително функционирането на националните системи за експортен контрол и на международните организации.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБЕДИНЕНИТЕ НАЦИИ

Службата на ООН по въпросите на разоръжаването насърчава усилията за разоръжаване в областта на конвенционалните оръжия, особено на противопехотни мини и малки оръжия, които са широко разпространени оръжия в съвременните конфликти. С работата си службата подпомага мерките за разоръжаване чрез водене на диалог, прозрачност и изграждане на доверие по военните въпроси и насърчава усилията за регионално разоръжаване. Мерките включват създаването на Регистъра на ООН на конвенционалните оръжия (UN Register of Conventional Arms) и провеждането на регионални форуми.

Регистърът на СС на ООН на конвенционалните оръжия, който е достъпен на следния линк: <http://www.un.org/disarmament/convarms/Register/>, гарантира предсказуемост и прозрачност във въоръжаването и спомага да се изгради доверие между страните и да помогне за предотвратяване на конфликти. Регистърът обхваща седем категории оръжия, които са със значителен поразяващ ефект и които биха могли да осигуряват стратегическо предимство.

В съответствие с международните си ангажименти Р България ежегодно предоставя информация по линия на Регистъра на ООН на конвенционалните оръжия за осъществения износ, внос и трансфер по седемте категории на Регистъра и на МОЛВ (данните за МОЛВ се предоставят на доброволен принцип).

КОНВЕНЦИЯ ЗА ЗАБРАНА НА ИЗПОЛЗВАНЕТО, СЪХРАНЕНИЕТО, ПРОИЗВОДСТВОТО И ТРАНСФЕРА НА ПРОТИВОПЕХОТНИ МИНИ И ЗА

ТЯХНОТО УНИЩОЖАВАНЕ (ОТАВСКА КОНВЕНЦИЯ) задължава държавите-участнички да не използват, разработват, произвеждат, трансферират или насърчават използването на противопехотни мини и да унищожат запасите си от противопехотни мини.

КОНВЕНЦИЯ ПО КАСЕТЪЧНИТЕ БОЕПРИПАСИ забранява употребата, производството, складирането и търговията с КБ, определя система от мерки, свързани със сътрудничество и съдействие по отношение на обезопасяване на засегнати от КБ зони и унищожаване на налични запаси от тези боеприпаси. Р България е страна по ККБ от 6 април 2011 г. Според Плана за действие от Виентян - мярка № 8, държавите, ратифицирали ККБ, следва до 1 г. след влизане в сила на ККБ за тях, да представят план за унищожаване на запасите си от КБ. Със заповед на министъра на външните работи от 31.01.2012 г. бе създадена междуведомствена работна група, изпълняваща функциите на постоянен механизъм за координация на изпълнението на задълженията ни по ККБ. Планът за унищожението на наличните КБ в Българската армия е от компетентността на МО.

В изпълнение на задълженията на страната ни по ККБ, бе приет и обнародван Закона за изпълнение на Конвенцията по касетъчните боеприпаси и Конвенцията за забраната на използването, складирането, производството и трансфера на противопехотни мини и за тяхното унищожаване. Приемането на закона демонстрира сериозната ангажираност на България с международното хуманитарно право. В него е заложен по-ефективен контрол върху дейностите с този вид боеприпаси. Съществен момент са забранителните дейности с КБ, които са изцяло пренесени от ККБ, както и предвидените наказателни мерки при нарушение на разпоредбите.

ДОГОВОР ЗА ТЪРГОВИЯ С ОРЪЖИЯ

Страната ни участва активно в изработването на ДТО от неговото начало през 2006 г. На 2 април 2014 г. България, заедно с 15 други държави, връчи ратификационните си инструменти за присъединяване към Договора, с което подпомогна процеса на влизането му в сила на 24 декември 2014 г. В изпълнение на т. 4 от Решение на Министерския съвет № 63/05.02.2014 г., ДТО бе обнародван в бр. 4 на ДВ от 15.01.2016 г.

Сред приоритетите на Р България в областта на експортния контрол и контрола на въоръженията е ДТО. Като член на ЕС и на всички режими за експортен контрол, България прилага изключително високи стандарти при регулирането на оръжейните трансфери и се стреми към универсализация на принципите на експортен контрол, заложен в ДТО с цел постигане на прозрачност по отношение на външотърговските дейности с отбранителна продукция.

Регламентирането на търговските дейности, съдействието за пресичане на незаконната търговия с конвенционално оръжие чрез общи стандарти, представляват съществен принос за поддържане на мира, сигурността, стабилността в международен и регионален план, за спазването на правата на човека и международното хуманитарно право, както и в борбата срещу тероризма и организираната престъпност.

ДТО е призван да запълни съществуващата празнота по отношение на регламентирането на глобално равнище на търговията с конвенционално оръжие. Наред с това, той увеличава прозрачността при търговията с оръжие, като насърчава воденето на отчетност и представянето на съответната информация.

ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА СИГУРНОСТ И СЪТРУДНИЧЕСТВО В ЕВРОПА

Основната цел на ОССЕ е осигуряване на сигурност, военно-политическо, икономическо и хуманно сътрудничество. Въпросите, с които се занимава ОССЕ, са свързани със затвърждаването на сигурността, включващи противодействие на тероризма, неразпространение на ОМУ, контрол над въоръжението, мерки за укрепването на доверието и безопасността, икономически въпроси, права на човека и др. Р България предоставя по линия на Международния обмен за МОЛВ по Документа на ОССЕ за МОЛВ информация за осъществен износ и внос на МОЛВ за предходната календарна година за и от страни-членки на ОССЕ.

ВАСЕНААРСКА ДОГОВОРЕНОСТ

Във връзка с изпълнението на ангажиментите си по линия на ВД, страната ни ежегодно предоставя информация за осъществен износ за страни, неучастващи във ВД, по 8-те категории оръжия. Данните се представят в международния режим в съответствие с Основополагащите елементи на режима (седемте категории по Регистъра на ООН на конвенционалните оръжия и МОЛВ).

САНКЦИИ И ОГРАНИЧЕНИЯ, НАЛОЖЕНИ ОТ СС НА ООН, ОТ ЕС И ОССЕ

Целите, които си поставя международната общност в областта на експортния контрол на ПСО, и политиката, която следва в тази област, са основно продиктувани от загрижеността и ясната необходимост от прилагането на ефективни мерки по недопускането на разпространението на конвенционални оръжия и ОМУ и попадането им в държави, лица и организации, които не се съобразяват с международно приетите норми и чиито действия представляват потенциална заплаха за мира и сигурността на съвременното общество.

Важна роля в прилагането на ефективен експортен контрол е спазването на санкциите и ограниченията, наложени от СС на ООН, от ЕС и ОССЕ.

ЕС прилага ограничителни мерки в изпълнение на конкретни цели на ОВППС. В рамките на своята ОВППС ЕС налага санкции самостоятелно или в изпълнение на резолюции на СС на ООН. Ограничителните мерки могат да бъдат насочени към правителства на трети държави или към недържавни образувания и физически лица (като терористични групировки и терористи). Те могат да включват оръжейно ембарго, други конкретни или общи търговски ограничения (забрани за внос и износ), финансови ограничения и други мерки.

Подробна и актуална информация за действащите ограничителни мерки може да бъде намерена на електронния адрес на ЕСВД:
http://eeas.europa.eu/cfsp/sanctions/docs/asures_en.pdf.

Актуална информация за новоприетите правни актове на ЕС, които въвеждат санкции срещу трети държави, образувания и лица, е публикувана на сайта на Министерството на външните работи: <http://www.mfa.bg/bg/pages/179/index.html>.

ДАННИ ЗА ИЗНОС, ВНОС, ТРАНСФЕР, ТРАНЗИТ, ПРЕВОЗ НА ПСО И БРОКЕРСКИ СДЕЛКИ С ТЯХ И УЧАСТИЕ В ИЗЛОЖЕНИЯ

През 2016 г. Междуведомствената комисия е издала общо 1 010 разрешения. Данните за броя на разрешения износ, внос и трансфер на ПСО, посочени в Приложения 2 и 3 са на база брой разрешени позиции на ПСО, в зависимост от категорията им според Списъка на ПСО.

С цел да бъдат представени реално осъществените дейности с ПСО, в приложенията към настоящия доклад не е включена информация за разрешенията/удостоверенията в случаите на извършване на временен и обратен износ/трансфер с цел ремонт, демонстрации и др., както и временен и обратен внос/трансфер за същите цели.

ИЗНОС И ТРАНСФЕР НА ПСО ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА Р БЪЛГАРИЯ

Междуведомствената комисия е издала 595 разрешения/удостоверения за износ и трансфер на ПСО от територията на Р България. Общата стойност на издадените разрешения е 1 258 938 626 евро, като най-голяма част от осъществения износ е за Ирак, Саудитска Арабия, САЩ, Афганистан и Индия (*Приложение 2*).

През 2016 г. е реализиран износ и трансфер на ПСО от територията на Р България на ПСО на обща стойност 1 015 310 105 евро. Обект на износ са основно изделия от категории ML4, ML3, ML1, ML2 и ML6, следвани от категории ML13 и ML11 от Списъка на ПСО.

ВНОС И ТРАНСФЕР НА ПСО ЗА ТЕРИТОРИЯТА НА Р БЪЛГАРИЯ

През 2016 г. са издадени 415 разрешения/удостоверения за внос и трансфер за територията на страната на ПСО, като най-голям брой разрешения/удостоверения са издадени за внос и трансфер за територията на страната от Сърбия, Беларус и Румъния. Общата стойност на издадените разрешения/удостоверения за внос и трансфер на ПСО за територията на Р България е 523 691 937 евро (*Приложение 3*).

Общата стойност на реализирания внос и трансфер за територията на страната е 163 646 711 евро, като най-голяма част от осъществения внос и трансфер е от Сърбия, Румъния и Чешка Република. Основната част от внасяните изделия са от категория ML3, следвана от категории ML4, ML1 и ML8.

За отчетния период са издадени 190 бр. международни сертификата за внос на ПСО.

ТРАНЗИТ, ПРЕВОЗ, БРОКЕРСКИ СДЕЛКИ С ПСО И УЧАСТИЯ В ИЗЛОЖЕНИЯ

През 2016 г. са издадени 73 разрешения за транзит и превоз на ПСО през територията на Р България. За същия период Междуведомствената комисия е издала 7

разрешения за брокерски сделки с ПСО и 17 разрешения за участия в международни търговски изложения на ПСО.

ИЗДАДЕНИ ОТКАЗИ

Междуведомствената комисия е отказала издаването на шест разрешения за износ, едно разрешение за внос и две разрешения за транзит на ПСО.

ИЗДЕЛИЯ И ТЕХНОЛОГИИ С ДВОЙНА УПОТРЕБА

Изделията с двойна употреба са изделия, включително софтуер и технологии, които могат да се използват както за граждански цели, така и за производство на военни изделия. Износът, трансферът и транзитът на ИТДУ, както и брокерската дейност с тях подлежат на контрол с цел предотвратяване разпространението ОМУ (ядрени материали, химически и биологически оръжия и оборудването за тяхното производство) и избягване на рисковете, които тези изделия могат да представляват за международната сигурност.

Значителна част от търговията на ЕС със стратегически партньори включва ИТДУ, които намират приложение в ключови сектори на икономиката и в научноизследователската дейност. Производството и търговията с тези високотехнологични продукти обхваща широк спектър от изделия с гражданско предназначение в областта на енергетиката, космическите изследвания и навигационните технологии, отбраната и сигурността, телекомуникации, електрониката, машиностроенето, химическата индустрия и други.

СТРАТЕГИЯ НА ЕС СРЕЩУ РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ОМУ И ПРИЛАГАНЕ НА ЕКСПОРТЕН КОНТРОЛ

Разпространението на ОМУ е едно от най-големите предизвикателства за ЕС по отношение на сигурността. Приетата през 2003 г. Стратегия на ЕС срещу разпространението на ОМУ има за цел ограничаване и практическо елиминиране на

програмите за разработване и доставка на ОМУ в държави по света. С приетите през 2008 г. „Нови насоки за действие от страна на ЕС в борбата срещу разпространението на оръжия за масово унищожение и системите за тяхната доставка" се цели да се повиши ефективността и въздействието на подхода на ЕС по отношение на неразпространението на ОМУ.

Борбата с разпространението на ОМУ и средствата за тяхното пренасяне продължава да бъде приоритет за ЕС. Работата по изпълнението на стратегията се осъществява в голям брой области чрез провеждане на съвместни действия на Съвета на ЕС в подкрепа на дейността на МААЕ, ОЗХО, ОДПЗЯО и прилагането на КЗБО и Резолюция 1540 (2004) на СС на ООН.

Съветът на ЕС наблюдава изпълнението на стратегията и реализираните проекти и дейности като получава доклади за напредъка на всеки 6 месеца.

Подробна информация относно политиката на ЕС в областта на неразпространението на ОМУ и конкретните мерки за борба срещу разпространението им може да бъде намерена на https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/427/disarmament-non-proliferation-and-arms-export-control_en.

ЕК редовно провежда публични консултации и поддържа постоянен диалог с промишлени асоциации, академичните среди и гражданското общество с основна цел постигане на правилен баланс между сигурност и конкурентоспособност. Освен това, държавите-членки на ЕС също водят специализиран и непрекъснат диалог с бизнес-асоциации и заинтересовани страни на национално ниво.

Актуална информация относно системата на ЕС за контрол на износа на ИТДУ и събитията в тази област може да бъде намерена на сайта на ЕК: <http://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>.

На 28 септември 2016 г. ЕК прие предложение за модернизиране и хармонизиране на съществуващата система на ЕС за експортен контрол на ИТДУ във връзка с започналия преглед на системата на ЕС за експортен контрол на ИТДУ и в светлината на заключенията на доклада за проведената оценка на въздействието. С проведената през 2015 г. оценка на въздействието са оценени разходите и ползите, свързани с различните възможности за преглед на действащата система, с цел ЕК да определи най-подходящите регулаторни и нерегулаторни действия и да изготви

предложение за изменение на Регламент (ЕО) № 428/2009. През 2017 г. започна обсъждане в Съвета на ЕС и ЕП на предложението на ЕК за преработен регламент в съответствие със законодателна процедура на съвместно вземане на решение.

МЕЖДУНАРОДНИ РЕЖИМИ ЗА ЕКСПОРТЕН КОНТРОЛ

Р България е страна по международните режими и договорености за експортен контрол. Държавите-участнички се придържат към общоприети принципи на контрол и обмен на информация по отношение на определени групи изделия и технологии с цел избягване на риска от нерегламентираното им използване и разпространение. Дейността на режимите е насочена и към стремеж за осъществяване на контакти с трети държави с цел тяхното приобщаване към ръководните правила на съответните режими.

Решенията относно ИТДУ, които подлежат на контрол, се вземат в рамките на АГ, РКРТ, ГЯД, ВА и КЗХО и се съдържат в контролни списъци. Списъкът на ЕС с ИТДУ, за които е необходимо издаването на разрешение за износ, интегрира списъците на международните режими и договорености за контрол върху износа и се актуализира редовно, като отразява приетите промени в съответствие със задълженията и ангажиментите на ДЧ на ЕС като членове на режимите.

Васенаарската договореност (www.wassenaar.org) е международен режим за контрол на износа на конвенционално оръжие и на ИТДУ, използвани за тяхното производство. Тя е създадена от 33 държави през м. юли 1996 г.

ВД има за цел преди всичко да насърчава „прозрачност и по-голяма отговорност при трансферите на конвенционални оръжия и ИТДУ, като по този начин възпрепятства дестабилизиращи натрупвания“. Участващите държави трябва да гарантират, че техните трансфери на конвенционални оръжия и ИТДУ не помагат за развитието или изграждане на военните способности, които могат да застрашат регионалната и международната сигурност и стабилност. Всички решения в рамките на ВД се приемат с консенсус. Разрешаването на износ или отказ на издаването на разрешение за износ на което и да е изделие от списъците на договореността е отговорност на всяка участваща държава. Представители на участващите държави участват в срещи на работните органи на договореността във Виена, където се намира

секретариатът на ВД. На политическо ниво държавите са се договорили да се ръководят от насоките или елементите, както и най-добрите практики, приети от ВД и да осъществяват обмен на информация относно трансферите и износа на конвенционалните оръжия и ИТДУ, които се считат за много чувствителни, както и за отказите за трансфери на ИТДУ като цяло. Във връзка със задълженията на Р България по линия на ВД, страната ни предоставя информация за осъществения износ за страни, неучастващи във ВД, на ИТДУ от т. нар - „sensitive” и „very sensitive” lists (чувствителни и много чувствителни изделия).

Австралийската група (www.australiagroup.net) е международен режим за ограничаване и предотвратяване на разпространението на химическо и биологическо оръжие чрез контрол на химическите вещества и биологични агенти и свързаното с тях оборудване и технологии. Р България участва в режима от м. октомври 2001 г. Основна цел на групата е държавите–участнички да сведат до минимум опасността от подпомагане на разработването и разпространението на химически или биологични оръжия чрез прилагането на общи правила и принципи при износа на определени химически съединения, човешки, растителни и животински патогени, токсини и свързано с тях оборудване за разработване, производство и разпространение. Групата провежда ежегодни срещи. Всички държави, които участват в АГ, са страни по КЗХО и КЗБО и се стремят да гарантират, че контролът на износа не възпрепятства законната търговия и техническо сътрудничество в химическия и биологическия сектори.

Режимът за контрол на ракетните технологии (www.mtcr.info) е създаден през 1987 г. от Франция, САЩ, Великобритания, Италия, Германия, Канада и Япония, които споделят целите на неразпространението на безпилотни системи, способни да пренасят ОМУ, и които координират националните си политики и мерки за експортен контрол, насочени към предотвратяване на разпространението им. Този режим се основава на Ръководни правила за обща експортна политика, която се прилага към списък от контролирани изделия, софтуер и технологии. През 2002 г. РКРТ беше допълнен с Международния кодекс на поведение срещу разпространението на балистични ракети, известен още като „Хагски кодекс на поведение”, който призовава за съдържаност и внимание по отношение на разпространението на балистични ракети,

способни да пренасят ОМУ. До настоящия момент в режима членуват 34 държави. Р България участва в режима от 1 юни 2004 г.

Комитетът „Цангер“ (www.zanggercommittee.org) е международен режим, съдействащ за спазване на разпоредбите, свързани с експортния контрол, по линия на ДНЯО. Р България е приета в Комитета „Цангер“ на ежегодната среща на държавите-участнички на 22.10.1992 г. Ръководните правила на режима предвиждат три условия на доставка, свързана с употреба или производство на ядрени материали: предоставяне на гаранции, че изделията няма да бъдат използвани за ядрени експлозиви, че държавата-вносител е приела гаранциите на МААЕ и клауза за реекспорт, изискваща държавата-вносител да приложи идентични процедури при реекспорт. Няма новоприети държави членки в Комитета „Цангер“ през 2015 г.

Групата на ядрените доставчици (www.nuclearsuppliersgroup.org) е група от държави, обединени от стремежа да допринесат за неразпространението на ядрени оръжия чрез прилагането на Ръководни правила за износа на ядрени материали и свързано оборудване. Тези правила се прилагат от всяка участваща държава в съответствие с националното законодателство и практики и имат за цел да се гарантира, че международната търговия с ядрени материали за мирни цели не допринася за разпространението на ядрени оръжия или други ядрени взривни устройства, и които не могат да възпрепятстват международната търговия и сътрудничество в ядрената област. ГЯД работи в тясно сътрудничество с МААЕ. Р България се е присъединила към Ръководните правила за износ на ядрени материали и свързаното с тях оборудване през 1984 г.

МЕЖДУНАРОДНИ КОНВЕНЦИИ И ДОГОВОРИ ЗА НЕРАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ОМУ

Р България подкрепя активно прилагането на основополагащи международни конвенции и договори в областта на неразпространението на ОМУ:

Конвенция за забрана на разработването, производството, натрупването и употребата на химическо оръжие и за неговото унищожаване - подписана на 13.01.1993 г. в Париж и ратифицирана със закон, приет от 38-мо Народно събрание на 29.06.1994 г.

По линия на ОЗХО, Националният орган по прилагане на КЗХО – Междуведомствената комисия, одобрява и предоставя Годишна декларация за извършени производствени и търговски дейности с токсични химически вещества, техните прекурсори и други органични производства за предходната календарна година, както и Годишна декларация за планираните производства за предстоящата календарна година на веществата от списъците на КЗХО. Националният орган изготвя ежегоден доклад по изпълнението на КЗХО, който се публикува на специализираната интернет страница на Междуведомствената комисия.

Конвенция за забрана на разработването, производството и натрупването на запаси от бактериологични (биологични) и токсични оръжия и за тяхното унищожаване – ратифицирана с Указ № 1524 на Държавния съвет от 30.06.1972 г. КЗБО е правно обвързващ договор, който забранява разработването, производството, съхранението, придобиването и запазването на биологични и токсични оръжия и средства за тяхното изстрелване. Независимо от това следва да се отбележи, че съгласно чл. X от КЗБО, държавите, страни по нея, имат право да участват максимално в обмена на оборудване, материали и свързана с тях информация, при условие че това се прави с мирни цели. Следните артикули попадат в обхвата на КЗБО: микробни и други биологични агенти или токсини, независимо от техния произход или от метода на производството им, от видове и в количества, които не са оправдани за целите на профилактични, предпазни или други дейности за мирни цели; оборудване или средства за изстрелване, проектирани да използват такива агенти или токсини.

Договор за неразпространение на ядреното оръжие - ратифициран с Указ № 668 на Президиума на Народното събрание от 10.07.1969 г. и Допълнителния протокол към него, ратифициран със закон, влязъл в сила от 10.10.2000 г. ДНЯО има следните принцишни задачи:

- да забрани свободния достъп до ядрено оръжие и съответните технологии;
- да ограничи възможността за военна употреба на ядрено оръжие;
- да създаде възможности за мирно използване на атомната енергия;
- да създаде ефикасен международно признат контролен механизъм за споменатите цели в правен, организационен и технически аспект.

Основните задължения за България произтичат от Споразумение между страната ни с МААЕ за прилагане на гаранциите във връзка с договора за неразпространение на ядреното оръжие и Допълнителния протокол към споразумението.

ЗАКОНОДАТЕЛСТВО НА ЕС В ОБЛАСТТА НА ЕКСПОРТНИЯ КОНТРОЛ НА ИТДУ

Регламент (ЕО) 428/2009 на Съвета на ЕС от 5 май 2009 г. за въвеждане на режим на Общността за контрол на износа, трансфера, брокерската дейност и транзита на изделия и технологии с двойна употреба определя общите правила на ЕС за контрол върху дейностите с ИТДУ, общ списък с ИТДУ на ЕС, които подлежат на контрол при износ, и хармонизирана политика за изпълнението на разпоредбите на регламента. Той е основния нормативен инструмент на ЕС в областта на експортния контрол на ИТДУ.

Основните изменения и допълнения на Регламент (ЕО) 428/2009 са както следва:

⊙ Регламент (ЕС) № 1232/2011 на ЕП и на Съвета от 16 ноември 2011 г., който въвежда пет нови генерални разрешения за износ на ЕС с цел подобряване на конкурентоспособността на индустрията и създаване на равни условия за износителите от ЕС;

⊙ Регламент (ЕС) № 599/2014 на ЕП и на Съвета от 16 април 2014 г., който съгласно с чл. 23а, чл. 9 п-ф 1 и чл. 15 п-ф 3 предоставя правомощие на Комисията да приема делегирани актове в съответствие с член 290 от Договора за функционирането на ЕС, във връзка с изменения в Приложение I към Регламент № 428/2009, попадащи в обхвата на член 15 от посочения регламент;

⊙ Делегиран регламент (ЕС) № 2016/1969 на Комисията от 12 септември 2016 година, с който се изменят Приложение I (общ списък с ИТДУ на ЕС), Приложения Па — Пе (ГРСИ), Приложение Пж (списък на ИТДУ, които се изключват от обхвата на националните генерални разрешения за износ и ГРСИ) и Приложение IV (определени

ИТДУ, за които е наложен разрешителен режим за извършването на трансфер в рамките на Общността).

Разрешителен режим може да бъде прилаган и по силата на т.нар. „всеобхватна клауза” (“catch all clause”) по отношение на износа на изделия и технологии, които не са включени в Приложение I на Регламент (ЕО) 428/2009 и са налице основателни причини да се счита, че могат да бъдат използвани за производство и разпространение на ОМУ или са предназначени за военна крайна военна употреба в държава, спрямо която има наложено оръжейно ембарго на ООН, ОССЕ или ЕС. ДЧ могат по изключение да наложат допълнителен контрол върху изделия извън Приложение I от съображения за гарантиране на обществената сигурност и защита на правата на човека. ДЧ на ЕС са длъжни да предприемат допълнителни мерки по прилагането на Регламент (ЕО) 428/2009.

Основен принцип е спазването на общи правила и прозрачност, изразяващи се в обмен на информация по отношение на издадени разрешения, направени откази по заявления за износ чрез прилагането на т. нар. „no undercut” политика. Този термин означава недопускане на износ от ДЧ, в случаите когато за идентична сделка е направен отказ от друга ДЧ. В тези случаи е предвидена процедура за провеждане на консултации с държавата, издала отказа, преди вземане на решение по аналогичната сделка.

Експортният контрол обхваща и т. нар. „нематериални трансфери” (“intangible transfers”), които се отнасят за предаването на софтуер и технологии чрез електронни медии, включително и чрез факс, телефон, електронна поща или други електронни средства. Този контрол се прилага и по отношение на предоставянето на знания и техническа помощ чрез обучение, предаване на умения или консултантски услуги, включително и случаите, когато това става чрез устно предаване на съответната информация.

Наличието на обща система за контрол дава възможност за свободно движение на ИТДУ в рамките на единен вътрешен пазар на ЕС, с изключение на някои особено чувствителни изделия, чиито трансфер в рамките на ЕС е предмет на предварително разрешение. Тези изделия са изброени в отделно приложение на Регламента. По

отношение на търговията с ядрени материали, регламентът допринася за постигането на целите на Европейската общност като стъпка към сближаване на позициите на ДЧ по ядрените въпроси, ядрената безопасност и мирното използване на ядрената енергия.

СЪТРУДНИЧЕСТВО В ОБЛАСТТА НА ЕКСПОРТНИЯ КОНТРОЛ НА ИТДУ

Дейността на ЕС в областта на експортния контрол на ИТДУ и неразпространението на ОМУ е тясно свързана с работата на международните режими и организации за експортен контрол. Тя е предмет на обсъждане и дискусии в специализирани експертни работни групи:

РАБОТНА ГРУПА „ИЗДЕЛИЯ С ДВОЙНА УПОТРЕБА“ (WORKING PARTY ON DUAL-USE GOODS) КЪМ СЪВЕТА НА ЕС

В началото на м. ноември 2016 г. на страницата на ЕК беше публикувано предложение на ЕК за изменение на Регламент (ЕО) № 428/2009 на Съвета от 5 май 2009 година за въвеждане режим на Общността за контрол на износа, трансфера, брокерската дейност и транзита на изделия и технологии с двойна употреба. Целта на експортния контрол на ИТДУ е да се предотврати разпространението на ОМУ, което съответства на целите, поставени с Резолюция 1540/2004 на Съвета за сигурност на ООН, отнасяща се до прилагане на мерки за борба с тероризма и в съответствие със Стратегията на ЕС срещу разпространението на ОМУ. Предприетата от страна на ЕК законодателна инициатива е за модернизиране и хармонизиране на правната рамка на ЕС относно контрола на дейности с ИТДУ. Предложените изменения касаят разширяване на обхвата на контрол на дейности с ИТДУ с цел недопускане нарушаване на човешките права и използването им за терористични цели, включването на нови дефиниции, увеличаване на задълженията на ДЧ да се консултират с другите ДЧ при взимане на решения по прилагането на контрол върху някои изделия и др. Дискусиите по направените предложения са започнали на заседание на работната група на 24 ноември 2017 г. и се очаква да продължат и по време на Българското председателство на Съвета на ЕС през 2018 г.

На 12 декември 2016 г. се проведе Форум 2016 с индустрията по въпросите за експортния контрол, организиран съвместно с Председателството на Словакия. Коментарите на индустрията от проведените дискусии по време на форума са от полза при подготовката на ДЧ за заседанията на работната група „Изделия с двойна употреба“ във връзка с предложения от ЕК регламент.

През 2016 г. продължи конструктивния диалог между ЕС и трети държави за сътрудничество и обмен на информация в областта на експортния контрол на ИТДУ. Бяха проведени редица двустранни срещи между ЕС и Норвегия, Китай и САЩ, на които бе изразено желание за увеличаване обмена на информация и задълбочаване на сътрудничеството.

КООРДИНАЦИОННА КРУПА (DUAL-USE COORDINATION GROUP), СЪЗДАДЕНА СЪГЛАСНО ЧЛ. 23 НА РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 428/2009

Срещите на Координационната група се председателстват от ЕК и на тях се обсъждат и проучват различни въпроси, свързани с техническия обмен на информация относно практическото прилагане на експортния контрол, предоставянето на информация от ДЧ, във връзка с изготвянето на годишния доклад на ЕК, функционирането и актуализирането на електронната система за обмен на откази DUES (Dual-Use E-System), изменението на контролните списъци с ИТДУ и други.

ЕС прилага Програма за партньорство в рамките на публичния сектор (EU P2P Partner-to-Partner) в областта на контрола на износа на ИТДУ с цел подпомагане на трети държави за създаване на добре функциониращи системи за експортен контрол. Програма на ЕС за сътрудничество започва през 2004 г. с четири члена от Югоизточна Европа. Днес тя е разширена до 32 държави от 6 региона. Цели на програмата са намаляване на риска от разпространение на ОМУ чрез засилване на международното сътрудничество в областта на експортния контрол на ИТДУ и укрепване на национален и регионален капацитет, като се вземе предвид баланса между сигурност и икономически съображения. В съответствие със Стратегията за сигурност на ЕС и Стратегията на ЕС срещу разпространението на ОМУ, програмата на ЕС има за цел да подобри ефективността на системите за контрол на износа на ИТДУ, подпомогне в борба срещу разпространението на ОМУ и свързаните с тях материали, оборудване и технологии.

ДАНИИ ЗА ИЗНОС, ТРАНСФЕР, ВНОС, ТРАНЗИТ НА ИТДУ И БРОКЕРСКИ СДЕЛКИ С ТЯХ

Физическите и юридическите лица подлежат на регистрацията за извършване на износ и трансфер на ИТДУ и за извършване на брокерска дейност с ИТДУ съгласно ЗЕКПСОИТДУ. Компетентния орган, който извършва регистрациите, е министърът на икономиката. Регистрацията за износ и трансфер на ИТДУ и за брокерска дейност с ИТДУ се извършва за срок от пет години, като всяка следваща регистрацията е за същия срок.

През 2016 г. министърът на икономиката е издал 19 удостоверения за регистрацията за износ и трансфер на ИТДУ и 4 удостоверения за регистрацията за брокерска дейност с ИТДУ, за които се поддържа публичен регистър.

ИЗНОС И ТРАНСФЕР ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА Р БЪЛГАРИЯ НА ИТДУ

През 2016 г. е реализиран износ и трансфер на ИТДУ на обща стойност 13 840 747 евро. В тази стойност е включен осъществения трансфер по издадено от 2015 г. разрешение за трансфер на ИТДУ.

◎ ИЗНОС

През 2016 г. са издадени 22 индивидуални разрешения за износ на обща стойност 24 046 210 евро. От тях 6 разрешения за износ са издадени с цел извършване на ремонт, износ по рекламация, изложение и с демонстрационни цели и 2 разрешения са издадени за изграждане на сондаж в икономическа зона на България в Черно море – по тях не се отчита реализирана стойност. По 4 разрешения за износ няма реализиран износ. Общата стойност на реализирания износ по индивидуални разрешения за износ през 2016 г. е 12 406 861 евро. Стойността на реализацията включва две разрешения за износ на изделия, извън посочените в Приложение I на Регламент (ЕО) № 428/2009 (разрешения, издадени с прилагането на „всеобхватна клауза“).

Постъпили са 15 декларации за осъществен износ на ИТДУ по ГРСИ ЕУ 001 на стойност 133 364 евро.

Общата стойност на реализирания износ за 2016 г. е 12 540 225 евро - *Приложение 5.*

© ТРАНСФЕР

През 2016 г. в Междуведомствената комисия не са постъпвали заявления за издаване на разрешения за трансфер на ИТДУ. Стойността на реализирания през 2016 г. трансфер на ИТДУ е 1 433 886 евро – по издадено през 2015 г. разрешение за трансфер на ИТДУ - *Приложение 5.*

За същия период не са постъпвали декларации за извършен трансфер за територията на Р България от територията на друга държава членка на ИТДУ, които са включени в категория 0 от Приложение I на Регламент (ЕО) № 428/2009.

ВНОС НА ИТДУ

През 2016 г. са издадени 28 удостоверения за внос на стойност 73 178 171 евро. Общата стойност на реализирания внос е 76 658 108 евро (в т.ч. и по 6 удостоверения за внос, издадени през 2015 г.) - *Приложение 6.*

За отчетния период са издадени 2 бр. международни сертификата за внос на ИТДУ.

ТРАНЗИТ НА ИТДУ И БРОКЕРСКИ СДЕЛКИ С ТЯХ

През 2016 г. Междуведомствената комисия не е издавала разрешения за транзит на ИТДУ и разрешения за брокерски сделки с тях.

ОТКАЗИ

През 2016 г. не са издадени откази по подадени заявления за износ и трансфер на ИТДУ и не е отказвано регистриране на внос на ИТДУ.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложения 2, 3, 5 и 6 съдържат обобщени данни за износа, вноса и трансфера на ПСО, и на ИТДУ.